

Het wasrek heeft plaatsgemaakt voor de wasmachine, de olielamp voor het elektrische licht en de brievenbus zal waarschijnlijk plaats maken voor de digitale mailbox. Al eeuwenlang ontwikkelt zich de technologie in de woning. Maar door dit proces een nieuwe naam te geven, lijkt het of er iets nieuws gaande is. De nieuwe naam domotica komt van domus(huis) en robotica (leer van de robot) en is begin jaren negentig gelanceerd.

Volgens de aanhangers van domotica zal het huis in de toekomst met de bewoner meedenken en dingen doen waaraan de bewoner zelf niet denkt of hoeft te denken. Het huis waarin domotica integraal is toegepast wordt volgens de domoticanen als het ware 'slim'. Hiermee is het tweede nieuwe woord geboren: het slimme huis. Maar dit woord klinkt niet futuristisch genoeg en dan is het een logische stap dit woord te vertalen naar de taal van de toekomst met als uitkomst: smarthome.

Het ene woord na het andere wordt uitgevonden. En het lijkt of we een revolutionaire stap verder zijn met de smarthomes, terwijl het slechts een slim woordspel is. In onze maatschappij is, ongeacht de context, alles populair waar het woord 'smart' of 'intelligent' voor staat. En zo

Domotica Kwetsbaar door maakt dom technologie

hebben de domoticanen het tijd mee. We zullen in de toekomst overdonderd worden met meer nieuwe woorden: de digikattenoppasser ofwel digitaal kattenluikje, de smartkoeler ofwel een koelkast die een signaal geeft als voedsel bederft en een boodschappenlijstje produceert en de ideemagnetron die recepten download van internet.

Voor het ontstaan van het woord domotica kwam de technologie al steeds verder het huis binnen en dat zal doorgaan zolang de bewoner het als zinvol ervaart en betaalbaar vindt. Voor de domoticanen gaan de ontwikkelingen echter niet snel genoeg en zij zien de ouderen als eerste belangrijke doelgroep. Bijvoorbeeld een plasroute voor ouderen. Als de bewoner op een mat naast het bed stapt, springen automatisch de lampen op weg naar het toilet aan. Maar in de ouderenzorg is het algemeen bekend dat hoe meer activiteiten men de oudere uit handen neemt, hoe sneller deze geestelijk en lichamelijk aftakelt. In de zorg worden de bewoners niet behandeld als hotelgasten

maar als mensen die zich zoveel mogelijk zelf moeten redden.

Een stap verder is het centraal aansluiten van alle matjes onder de bedden van een verzorgingshuis bij de receptie zodat zichtbaar wordt, wie er opstaat en hoe laat. Alleen bij de bewoners die blijven liggen moet de zuster nog langs. Als deze stap genomen wordt, komen er vragen te voorschijn zoals: welke privacyinbreuk is toelaatbaar en in hoeverre kunnen we zorg aan het bed digitaliseren zonder dat het menselijk contact geheel verloren gaat.

Trouwens wat heeft de bewoner aan een plasroute als hij midden in de nacht een klap op straat hoort en hij naar het raam loopt en het rolgordijn niet kan openen omdat die pas automatisch opengaat als de wekker afgaat. En is de oudere wel in staat om alle toegepaste technologie te bedienen en te programmeren.

Het toepassen van een draaikiepraam in een nieuw verzorgingshuis bijvoorbeeld, leek een vooruitgang, maar is achteraf een achteruitgang gebleken

Domotica

Kwetsbaar door

maakt dom

technologie

omdat de mensen het systeem niet konden begrijpen. Het vergt enkele jaren om ouderen na een heel leven een raam anders te laten openen. En het probleem is dat men gemiddeld maar enkele jaren in een verzorgingshuis verblijft.

De ouderen zullen de vele nieuwe technologische ontwikkelingen minder snel omarmen dan andere doelgroepen en toch zijn de eerste projecten met domotica gericht op ouderen. Komt dat voort uit het feit dat de ouderen in onze samenleving zich het moeilijkst kunnen weren en daardoor de testburgers worden voor de nieuwe technische snuffe en foefjes van de domotica?

Het steeds intelligenter worden van onze omgeving betekent dat de mens steeds meer intelligent werk uit handen kan geven. En dat gebeurt ook: hij kan nu het rekenen en zijn geheugen toevertrouwen aan de computer. De mens kijkt en luistert via de massamedia. Daarmee zijn zijn gevoelens en oordelen niet meer gebaseerd op eigen waarnemingen. In hoeverre kan de mens in de verre toekomst nog op eigen kracht kritisch oordelen als men nu al warm loopt voor een woord als domotica. Het uit

handen geven van intelligente taken maakt de mens gemakzuchtig en dom. Tevens is de mens door zijn afhankelijkheid van de technologie kwetsbaar voor sabotage.

Wat gebeurt er als plotseling de stroom uitvalt door de electronicabom? De e-bom die alle elektriciteitsystemen kan vernietigen, zodat zelfs de auto niet meer start. Dan blijkt in één keer dat de fiets een slimmer apparaat is dan de auto, sowieso overtreft de fiets in de binnenstad met gemak de auto.

Er zijn zoveel vragen te stellen bij de ontwikkeling van de technologie en wie achterom ziet kan bijna alle vragen beantwoorden, maar in onze jachtige samenleving reflecteren we maar zelden, we kijken liever vooruit. Vele technologische ontwikkelingen zijn stappen voorwaarts geweest voor de mensheid, maar dat betekent niet dat vooruitgang in de technologie automatisch vooruitgang voor de mensheid is.

Laten we het overbodige woord domotica inhoud geven door een betekenisvol streepje erin te plaatsen: dom-otica ofwel de leer van het dommer worden door technologie.

Robert Kromhof, directeur/
architect van *Jorissen Simonetti*
architecten.

Literatuur:

[1] Kromhof, R., 'De ontaarde mens' in vakblad *Filosofie*, 1997, juniuitgave, p. 12-14.

[2] Kromhof, R., 'Bouwen met de snelheid van licht?' in *Bouwadviseur*, 1999 novemberuitgave, p. 48.

[3] Kromhof, R., 'Onmacht van de woonconsument is structureel' in *BuildingBusiness*, 2002 maartuitgave, p. 87.